

Dabas lieguma “Posolnīca” dabas aizsardzības plāns

Dabas liegums atrodas Balvu rajona Žīguru pagastā
Plāns izstrādāts laika periodam no 2005. gada līdz 2015. gadam

/gala redakcijā pievienot fotogrāfijas/

Izstrādātājs:

Juridiskās personas nosaukums:

Latvijas Dabas fonds

Projekta vadītāja:

Ieva Rove

Rīga
2006. gada janvāris

plāna izstrādes darba grupa

Māris Laiviņš

augu sugu un biotopu eksperts, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Jānis Gailis

bezmugurkaulnieku eksperts, Latvijas Dabas fonds

Aivars Petriņš

ornitofaunas eksperts, LU Zooloģijas muzejs, Latvijas Dabas fonds

Indulis Vanags

meža biotopu eksperts, LR VMD Balvu virsmežniecības meža ekoloģis, inženieris, kopš 2005. gada 10. oktobra, mežkopības speciālists SIA "Latvijas ģipšumi"

Ieva Rove

augu sugu un biotopu eksperte, projektu vadītāja, Latvijas Dabas fonds

Marina Čičendajeva

asistente, Latvijas Dabas fonds

Lelde Enģele

asistente, Latvijas Dabas fonds

uzraudzības grupa

Gundega Freimane

Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vecākā referente

Maija Ārente

VAS "Latvijas valsts meži" Ziemeļlatgales mežsaimniecības vides speciāliste

Guntars Štriņš

VAS "Latvijas valsts meži" Ziemeļlatgales mežsaimniecības 4. Žīguru iecirkņa vadītājs

Atis Šimkēvičs

Žīguru pagasta padomes priekšsēdētāja vietnieks

Andris Zelčs

Valsts vides dienesta Rēzeknes RVP Dabas aizsardzības daļas vadītājs

Ineta Krakupe

Valsts vides dienesta Rēzeknes RVP Dabas aizsardzības daļas vecākā inspektore

Leonīds Kuzņecovs

LR VMD Balvu virsmežniecības Žīguru mežniecības mežsargs
kopš 2005. gada 01. novembra Viļakas mežniecība

1. attēls. Dabas lieguma: A - shēma; B - novietojums Latvijā.

2. attēls.

SATURS

IEVADS	8
KOPSAVILKUMS.....	9
I.DAĻA. APRAKSTS	10
1.1. TERITORIJAS JURIDISKĀS SAISTĪBAS	10
1.1.1. Latvijas likumdošana	10
1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	13
1.1.3. Īpašuma tiesības.....	14
1.2. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR TERITORIJU	15
1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas	15
1.2.2. Esošais teritorijas zonējums	15
1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra.....	15
1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.....	16
1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums.....	16
1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju	17
1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	17
1.3.1. Klimats	17
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija.....	17
1.3.3. Hidroloģija.....	18
1.3.4. Augšnes	18
1.4. TERITORIJAS BIOLOĢISKAIS RAKSTUROJUMS.....	19
1.4.1. Flora	19
1.4.2. Fauna	21
1.4.3. Biotopi.....	24
1.5. TERITORIJAS SOCIĀLEKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS.....	26
1.5.1. Demogrāfiskā analīze (iedzīvotāji, nodarbinātība)	26
1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi.....	26
1.5.2.1. Tūrisms un atpūta.....	26
1.5.2.2. Mežsaimniecība	26
1.5.2.3. Medības.....	26
1.5.2.4. Citi teritorijas izmantošanas veidi.....	26
1.6. INFORMĀCIJAS AVOTI	27
II DAĻA. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	29
2.1. TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN TO IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	29
2.2. BIOTOPI KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TOS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	29
2.3. SUGAS KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	30
2.4. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS	31
III. DAĻA. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI.....	32
3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS IDEĀLIE JEB ILGTERMIŅA MĒRĶI.....	32
3.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ APSKATĪTĀJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM	32

IV DAĻA. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI.....	33
4.1. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI	33
4.2. IETEICAMAIS ZONĒJUMS.....	39
V DAĻA. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA	40
5.1. PLĀNA IEVIEŠANAS PRAKTISKIE ASPEKTI.....	40
5.2. PLĀNA ATJAUNOŠANA	40
5.3. NEPIECIEŠAMIE GROZĪJUMI TERITORIJAS PLĀNOJUMOS	40
5.4. PRIEKŠLIKUMI TERITORIJAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM.....	40
PIELIKUMS.....	41

Pielikumu saraksts

Sabiedrības informēšana un plāna izstrādes process

- 1.1. Informatīvās sēdes protokols
- 1.2. 31.08.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.3. 06.12.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.4. 19.12.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols un protokola pielikums

Teritorijas apraksts

2. Dabas lieguma robežas shēma un apraksts
3. Augšņu grupas (*FAO klasifikācija*)

Bioloģiskais apraksts un plānotie pasākumi

- 4.1. Retās un aizsargājamās augu, bezmugurkaulnieku un putnu sugas, karte
- 4.2. Retās un aizsargājamās augu, bezmugurkaulnieku un putnu sugas, tabula
- 4.3. Ruiša pūķgalves un smiltāja esparsetes bioloģija un izplatība dabas liegumā,
ieteikumi sugu atradņu saglabāšanai nākotnē
- 5.1. Mežaudžu plāns, karte
- 5.2. Meža taksācijas apraksti un plānotie biotehniskie pasākumi, tabula
- 5.3. Biotopi pēc Latvijas biotopu klasifikācijas, karte
- 5.4. Aizsargājamie biotopi, karte
- 5.5. Dabas vērtības, karte
- 6.1. Apsaimniekošanas pasākumi, potenciālā atpūtas un izziņas infrastruktūra, karte

IEVADS

Dabas liegums "Posolnīca" atrodas Balvu rajona Žīguru pagastā. Valsts nozīmes dabas liegums dibināts 2004. gadā, laika periodā no 1986. līdz 2003. gadam – vietējas nozīmes aizsargājama teritorija. Kopš 2004. gada valsts nozīmes dabas liegums un *Natura 2000* vieta.

Teritorija izveidota ar mērķi saglabāt Latvijā un Eiropā reti sastopamu un aizsargājamu biotopu – skujkoku mežu uz osveida reljefa formām. Sastopams osu mežiem raksturīgs retu un aizsargājamu augu sugu komplekss – Ruiša pūķgalve, smiltāja esparsete, parastais plakanstaipeknis un vitālas meža silpuresnes audzes. Dabas lieguma platība ir 62,5 ha.

Dabas aizsardzības plānu izstrādājis Latvijas Dabas fonds 2005. gadā, atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (tagadējā Vides ministrija) ministra rīkojumam Nr 120 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai" (04.07.2002.). Darba ietvaros veikta teritorijas papildus izpēte. Galvenais uzdevums, izstrādājot plānu, bija saskaņot dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas un reģiona attīstības intereses, nodrošinot teritorijas vērtību saglabāšanu un izveidošanas mērķu sasniegšanu. Saskaņojot intereses, prioritāte bija dabas aizsardzība. Plāna izstrāde ir Valsts pasūtījums, to finansējusi VAS "LVM" Ziemeļlatgales mežsaimniecība.

Dabas aizsardzības plāna pielikumos ietvertā kartogrāfiskā materiāla pamatnes ir Latvijas Republikas Valsts Zemes dienesta īpašums. Kartēs parādītais 2000. gada meža daļplāns un mežaudžu plāns ir VAS "Latvijas Valsts Meži" īpašums. Dabas lieguma dabas vērtības, apsaimniekošanas pasākumi un zonējums aprakstīts un atzīmēts kartēs meža nogabalu līmenī (meža kvartālu un nogabalu numuri pēc 2000. gada meža ierīcības).

Dabas aizsardzības plāna izstrādē piedalījās vairāku nozaru eksperti: Māris Laiviņš (augu sugas un biotopi), Aivars Petriņš (putnu sugas), Jānis Gailis (bezmugurkaulnieki), Baiba Strazdiņa (kartogrāfija), Indulis Vanags (meža biotopi). Asistēja Lelde Eņģele un Marina Čičendajeva. Dabas aizsardzības plāna izstrādi vadīja un plānu rakstīja, augu sugu un biotopu eksperte Ieva Rove.

Darbu uzsākot, Latvijas Dabas fonds organizēja informatīvu sēdi Susāju pagasta pašvaldībā, Viļakā (07. aprīlī), lai informētu par projektu un iepazīstinātu ar dabas aizsardzības plāna jēgu un pamatotu tā nepieciešamību. Informatīvajā sēdē piedalījās ar teritorijas pārvaldi un izmantošanu saistīto organizāciju pārstāvji, dabas lieguma īpašnieki un valdītāji. Darba izstrādes gaitā, Vides ministrijas pakļautībā esošā Dabas aizsardzības pārvalde, Gundegas Freimanis personā, pārraudzīja dabas aizsardzības plāna izstrādi un tā atbilstību (04.07.2002.) VARAM rīkojumam Nr. 120, izveidojot uzraudzības grupu. Uzraudzības grupā iekļāva pārstāvjus no VAS "LVM" Ziemeļlatgales mežsaimniecības, pagastu pašvaldībām, Balvu virsmežniecības, Valsts Vides dienesta Rēzeknes RVP. Pirmā uzraudzības grupas sanāksme notika 31.08.2005., tās dalībniekus informēja par padarīto, precizēja neskaidrības, apsprieda ekspertu ieteiktos teritorijas apsaimniekošanas pasākumus. Ar plāna 1. redakciju uzraudzības grupas dalībniekus iepazīstināja 06.12.2005. – otrajā uzraudzības grupas sanāksmē. Plāna saskaņošanai sabiedriskā apspriešana nenotika, jo teritorijai ir viens īpašnieks – Latvijas valsts.

Sanāksmju dalībnieku saraksti, sanāksmju norises protokoli un uzraudzības grupas izveidošanas rīkojuma kopija ietverti 1.1., 1.2., 1.3. un 1.4. pielikumā.

KOPSAVILKUMS

Dabas aizsardzības plāns dabas liegumam "Posolnīca" izstrādāts 10 gadiem. Plānā apkopota vispusīga informācija par teritorijas vērtībām, analizētas dabas un sociālekonomiskās vērtības, izvirzīti teritorijas saglabāšanas un apsaimniekošanas mērķi, mērķu sasniegšanas nodrošināšanai izstrādāti ieteicamie apsaimniekošanas pasākumi.

Dabas lieguma teritoriju veido rietumu – austrumu virzienā izstiepts osveida valnis, kura robežas atbilst dabas lieguma robežām (62,5 ha).

Galvenās teritorijas dabas vērtības ir:

- ✓ dabas lieguma reljefs un augsnes īpašības, kas veido priekšnosacījumus Latvijā un Eiropā retu un aizsargājamu biotopu pastāvēšanai – skujkoku mežu uz osveida reljefa formām (biotopa kods 9060), visā lieguma platībā – 62,5 ha;
- ✓ retas un aizsargājamās, osveida reljefa formām raksturīgas augu sabiedrības;
- ✓ Latvijā un Eiropā retas un aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas: deviņas augu, piecas putnu un viena bezmugurkaulnieku suga; tai skaitā divi mikroliegumi medņu riesta aizsardzībai.

Galvenā problēma, izstrādājot dabas aizsardzības plānu, bija ieteikt piemērotākos risinājumus reto augu sabiedrību vitalitātes un platību palielināšanai, kā arī eitrofikācijas seku samazināšanai.

Dabas aizsardzības plānā ir izvirzīti sekojoši teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi:

- I** saglabāti un daļēji atjaunoti teritorijai raksturīgie biotopi – priežu sausieņu meži;
- II** saglabātas dzīvotspējīgas tipiskās un aizsargājamās, osveida reljefa formām raksturīgās sugu sabiedrības un nodrošināti apstākļi to izplatībai ārpus tagadējām atradnēm;
- III** labiekārtota atpūtas un teritorijas dabas vērtību izziņas infrastruktūra.

Lieguma dabas vērtībām piemīt arī augsta sociālekonomiska vērtība – tie ir augstvērtīgi rekreācijas resursi un bagātas sēņu vietas. Patreiz teritorijas apmeklētība dabas vērtības negatīvi neietekmē.

Lai uzturētu un saglabātu dabas lieguma vērtības, paredzēta egļu blīvuma samazināšana visā lieguma teritorijā, izņemot nelielus reljefa pazeminājumus – ieplakas. Eitrofikācijas seku samazināšanai ieteikts katru gadu uzirdināt augsnes virskārtu laukumos no 1 m² līdz 9 m² (34., 38. lpp; 5.2. pielikums).

Teritorijas apmeklētāju ērtību uzlabošanai paredzēta atpūtas vietas labiekārtošana un uzturēšana osa piekājē un informācijas stenda uzstādīšana (35. lpp). Kā III prioritātes pasākumi ieteikta divu taku (kopgarums 2530 metri) iekārtošana, kā arī viena koka skatu torņa būvēšana (35.-36. lpp). Visiem piedāvātajiem apsaimniekošanas pasākumiem norādīta to izpildes prioritāte.

Pamatojoties uz dabas vērtībām un plānā piedāvātajiem apsaimniekošanas pasākumiem, dabas liegumā funkcionālās zonas nav nodalītas (4.2. apakšnodaļa).

I.DAĻA. APRAKSTS

1.1. TERITORIJAS JURIDISKĀS SAISTĪBAS

1.1.1. Latvijas likumdošana

Latvijas dabas aizsardzības politika

Vides politikas plāns Latvijai. Akceptēts Ministru Kabinetā (turpmāk MK) 25. 04. 1995¹.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Akceptēta MK 16. 05. 2000.

Vides un dabas aizsardzība

Likums “Par vides aizsardzību” (06.08.1991., grozījumi 10.01.1997., 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002., 15.05.2003., 07.04.2004. un 03.02.2005.) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

LR Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993., grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003. un 15.09.2005.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas (arī Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas) un definē iespējas tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

“Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 415, 22.07.2003., grozījumi 26.10.2004. MK noteikumi nr. 898, 08.11.2005. MK noteikumi nr. 838) – nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) izveidošanas kritēriji Latvijā (MK noteikumi Nr. 199., 28.05.2002., izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta otro daļu) - nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

“Noteikumi par dabas liegumiem” (MK noteikumi Nr. 212., 15.06.1999., grozījumi Nr. 270 26.06.2001., Nr. 586 21.10.2003., Nr. 266 08.04.2004., Nr. 704 10.08.2004. un Nr. 995 30.11.2004.) nosaka dabas lieguma robežas un teritorijas aizsardzības statusu. Posolnīcas kalnam piemērots Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statuss – dabas liegums, 62,5 ha platībā.

¹ - šeit un turpmāk apakšnodaļā, likumdošanas akta pieņemšanas vai grozīšanas datums Saeimā vai Ministru Kabinetā

“Sugu un biotopu aizsardzības likums” (16.03.2000., grozījumi 15.09.2005.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

“Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396 14.11.2000. grozījumi Nr.627 27.07.2004.) nosaka sugu sarakstu, kurā iekļautas apdraudētās, izzūdošās vai retās sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Dabas liegumā konstatētas deviņas augu, viena bezmugurkaulnieku un piecas putnu sugas, kas ir ietvertas šajā sarakstā.

“Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 421, 05.12.2000., grozījumi Nr.61 25.01.2005.) nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti Latvijā apdraudēti vai reti biotopi. Dabas liegumā konstatēts viens biotops, visā lieguma platībā, kas Latvijā ir īpaši aizsargājams.

“Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 45, 30.01.2001., grozījumi Nr.378 31.05.2005.) definē mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus. Dabas lieguma teritorijā konstatētas četras augu un divas putnu sugas, kuru aizsardzībai veidojami mikroliegumi.

Zemkopības ministrijas instrukcija Nr. 7 **“Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika”** (09.11.2001.). Instrukcija izstrādāta, pamatojoties uz **“Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem”**. Saskaņā ar šo instrukciju juridisko aizsardzības statusu iegūst tā sauktie atslēgas biotopi.

“Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu individu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu” (MK noteikumi Nr. 117, 13.03.2001) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

Meža zemes

“Meža likums” (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003., 27.01.2005. un 29.04.2005.), likuma mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

“Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (MK noteikumi Nr. 189, 08.05.2001., grozījumi 26.02.2002., 08.02.2005., 17.05.2005.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

“Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs” (MK noteikumi Nr.152, 09.04.2002., grozījumi Nr.114 08.02.2005.) nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

“Meža atjaunošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr 398, 11.09.2001., grozījumi 06.11.2001.) nosaka meža atjaunošanas termiņus atsevišķiem meža augšanas apstākļu tipiem, kritērijus, pēc kuriem mežaudzi atzīst par atjaunotu, un atjaunotās mežaudzes (jaunaudzes) kopšanas pārbaudes kritērijus.

“Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā” (MK noteikumi Nr.217, 29.05.2001., grozījumi Nr.295, 03.07.2001., Nr. 802 21.09.2004., Nr.187 15.03.2005.) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā.

Medības

“Medību likums” (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā. Nosaka arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

“Medību noteikumi” (MK noteikumi Nr. 760, 23.12.2003., grozījumi Nr. 162, 23.03.2004.) nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem. *“2. Medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.”*

Tūrisms

“Tūrisma likuma” (17.09.1998., grozījumi 07.10.1999., 24.01.2002. un 27.02.2003.) mērķis ir radīt tiesisku pamatu tūrisma nozares attīstībai Latvijā, noteikt kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, un aizsargāt tūristu intereses. Likums definē, ka dabas tūrisms ir tūrisms veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos, savukārt kultūras tūrisma galvenais mērķis ir iepazīšanās ar kultūrvēsturisko mantojumu un ievērojamām vietām.

Teritoriju plānojumi, īpašums

“Noteikumi par teritorijas plānojumiem” (MK noteikumi Nr. 423, 05.12.2000., grozījumi Nr. 348, 31.07.2001.) nosaka teritorijas plānojumu izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, apturēšanas, grozīšanas, sabiedriskās apspriešanas un ievērošanas pārraudzības kārtību, kā arī nacionālā līmeņa teritorijas attīstības plāna saistošās daļas.

“Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 883, 19.10.2004.) nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un detālplānojuma sastāvdaļas, to sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, likumības izvērtēšanas, ievērošanas pārraudzības un darbības apturēšanas kārtību, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozīšanas kārtību. Žīguru pagasta teritorijas plānojuma gala redakcija apstiprināta ar pagasta padomes 15.12.2005. sēdes lēmumu Nr. 16, un patreiz nosūtīta Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai apstiprināšanai.

30.06.2005. LR Saeimā pieņemts, bet spēkā stāsies 01.01.2006. likums **“Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos”**. Likumā atrunātas iespējas saņemt vienreizēju kompensāciju vai mainīt zemes gabalu.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Konvencijas

Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas 1998. gada 25. jūnija **Orhūsas konvencija** (26.04.2002) par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (31.08.1995). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bonnas 1979. gada konvencija "Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību" (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Bernes 1979. gada konvencija "Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu" (17.12.1996). Šīs Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

ES direktīvas

Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC "Par savvaļas putnu aizsardzību" (02.04.1979.). Dalībvalstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai regulēt šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Dabas lieguma teritorijā konstatētas piecas putnu sugas, kas ir minētas šīs Direktīvas pielikumos.

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC "Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību" (21.05.1992). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Dabas liegumā konstatēti viens Eiropas mērogā aizsargājams biotops.

Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību.

Katra Eiropas Savienības dalībvalsts ir atbildīga par *NATURA 2000* vietu aizsardzības nodrošināšanu.

Ar 2005. gada 15. septembra grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” dabas liegums „Posolnīca” apstiprināts par *NATURA 2000* vietu (kods LV0535200). Liegums ietverts teritoriju grupā, kas noteiktas atbilstoši ES direktīvai „Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību”, 92/43 EEK.

1.1.3. Īpašuma tiesības

Dabas liegumā ietvertajām zemes platībām ir viens īpašnieks – Latvijas Valsts (1. tabula, 1. attēls 4. lpp).

Valsts meži atrodas valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts Meži” Ziemeļlatgales mežsaimniecības tiesiskajā pārraudzībā.

1. tabula.

Dabas liegumā “Posolnīca” teritorijā esošo zemes gabalu īpašnieku saraksts

Nr. p.k.	īpašuma nosaukums	īpašnieks	DL esošās teritorijas platība, ha
	Žiguru pagasts		
1.	VAS “LVM” Ziemeļlatgales mežsaimniecība kad. nr. 38980030162	Latvijas valsts	62,5
		kopā	62,5

1.2. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR TERITORIJU

1.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas

Dabas liegums "Posolnīca" atrodas Latvijas ZA daļā, pēc Latvijas Republikas administratīvā iedalījuma – Balvu rajona Žīguru pagastā (1. attēls, 4. lpp).

Lieguma platība ir 62,5 ha. Lieguma vidējā koordināta Latvijas Koordinātu Sistēmā (LKS 92): X 721750 un Y 6356574.

Dabas lieguma "Posolnīca" robežas apraksts, shēma un robežpunktu koordinātas ietverti 2. pielikumā.

Teritoriju veido DR – ZA virzienā izstiepts valnis meža masīvā 1 – 2 km uz R no Žīguru – Katlešu ceļa.

1.2.2. Esošais teritorijas zonējums

Dabas liegumam līdz šim nav izstrādāts teritorijas dalījums zonās.

1.2.3. Teritorijas apsaimniekošanas infrastruktūra

Par dabas lieguma apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes īpašnieks vai lietotājs².

Dabas lieguma "Posolnīca" pārvaldes un apsaimniekošanas kārtību nosaka Latvijas Republikas likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām": par teritorijas apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes īpašnieks vai lietotājs (24. pants), teritorijas pārvaldi realizē Žīguru pagasta pašvaldība (25. pants).

Dabas aizsardzības pārvalde pārrauga dabas aizsardzības plāna izstrādi un veicina tā ieviešanu, kā arī pārvalda īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, jo tās pārvaldes nodrošināšanai nav izveidota sava administrācija. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu izstrādi pēc dabas aizsardzības plāna apstiprināšanas veic Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments.

Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas kontroli veic Valsts Vides dienesta Vides kontroles un uzraudzības departaments un Valsts Vides dienesta Rēzeknes reģionālā vides pārvalde. Valsts meža dienesta Balvu virsmežniecības Žīguru mežniecība uzrauga meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Valsts meža, visas teritorijas, tiesiskais valdītājs ir valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts Meži" Ziemeļlatgales mežsaimniecība. Dabas liegumā atrodas kvartālstīgas, mineralizācijas joslas un meža ceļi, šo infrastruktūras objektu apsaimniekošana notiek Ziemeļlatgales mežsaimniecības pārraudzībā.

² MK not. "Par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem" – 6.pants

1.2.4. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Pašreizējās lieguma teritorijas ģeoloģiskā un botāniskā vērtība atzīta Pasaules dabas fonda projekta Nr. 4568 “Dabas aizsardzības plāns Latvijai” ietvaros (WWF 1992).

Teritorija apsekota projekta “Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar *EMERALD/NATURA 2000* aizsargājamo teritoriju tīklu” (EMERALD) ietvaros. Teritorijā tika konstatēts Eiropas Savienībā un Latvijā reti sastopams un aizsargājams biotops *Skujkoku meži uz osveida reljefa formām* ar tam raksturīgu retu un aizsargājamu augu sugu kompleksu: Ruiša pūķgalvi, smiltāja esparseti, parasto plakanstaipekni un meža silpurenī. Bez tam, blakus dabas liegumam riesto medņi, dabas liegumā atrasts trīspirkstu dzenis. Jāatzīmē, ka Posolnīcas kalni ir savdabīgs ģeomorfoloģisks un ģeoloģisks veidojums. Lai saglabātu dabas vērtības un tām nepieciešamo aizsardzības un apsaimniekošanas režīmu, tika ierosināts izveidot dabas liegumu.

Tagadējā lieguma teritorija 1986. gadā ieguva vietējas nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas lieguma statusu. Dabas lieguma “Posolnīca” robežas un platība (62,5 ha) apstiprināta ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 266, 08.04.2004.

Precīzas ziņas par dabas lieguma apsaimniekošanu nav atrodamas, bet, kā zina stāstīt vietējie iedzīvotāji, oss pārskatāmā vēsturē ir klāts ar mežu (2. attēls 5. lpp).

Valsts meža dienesta darbinieku rīcībā ir informācija, ka mežs dedzis 1914. gadā, stādīts pēc ugunsgrēka un arī 1940. gadā. Tomēr liegumā atrodas arī vairāk kā 100 gadus vecas priedes. 1970-tajos gados teritorija no gaisa mēslošanas ar kāliju un slāpekļa minerālmēsliem, taču nav izdevies noskaidrot, cik lielas bijušas devas. Mēslošanas efekts – ātri iznīka kadiķi, mēslošana veicinājusi egļu ātrāku augšanu.

1.2.5. Teritorijas kultūrvēsturiskais raksturojums

Ziņas par kultūrvēsturiskiem pieminekļiem lieguma teritorijā nav atrodamas.

Nacionālie partizāni 1940-tajos un 1950-to gadu sākumā bieži šķērsoja Posolnīcas kalnus.

Savdabīgs ir sagāzušais triangulācijas/uguns novērošanas tornis, kas celts no lieliem baļķiem 20. gadsimta vidū.

Vietējais novadpētnieks Ivars Logins skaidro, ka vietvārds *Posolnīca* savus aizsākumus guvis no diviem vārdiem – *Pasaules kalns*, kas ierindo tagadējo dabas liegumu noslēpumainu, neizzinātu, ar teikām un nostāstiem apvītu vietu grupā. Diemžēl literatūrā nav atrodamas sīkākas ziņas par minēto teritoriju. Dabas lieguma austrumu daļā atrodas trīs pakavveida vaļņi ar uzlocītiem galiem, par kuru izcelsmi precīzu ziņu nav. Dzirdēti stāsti par šajā vietā nogrimušu pilskalnu, par apraktu naudu, kā arī par senu svētvietu.

Jāatzīmē, ka lielākā daļa osu Latvijā tiek saistīta ar nostāstiem, pasakām un teikām, kuru aizsākums meklējams senā vēsturē.

1.2.6. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju

Dabas aizsardzības plāna izstrādē izmantotais kartogrāfiskais materiāls apkopots 2. tabulā.

2. tabula

Plāna izstrādē izmantotais kartogrāfiskais materiāls

Nr. p.k.	kartes veids	mērogs	gads
1.	LR Valsts zemes dienesta ortofoto	1:10 000	1999.
2.	PSRS Ģenerālštāba 1970-to gadu topogrāfiskās kartes ³	1:10 000	1969.
3.	VAS "LVM" mežaudžu plāni	1:10 000	2000.
4.	VAS "LVM" meža daļplāni	1:10 000	2000.
5.	zemes kadastra karte	1:10 000	2004.

1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

1.3.1. Klimats

Dabas liegums atrodas Vidzemes centrālās augstienes un rajona uz ziemeļiem no tās klimatiskā rajona, kas ir vismitrākais un aukstākais rajons, austrumu daļā, uz robežas ar Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatisko rajonu, kas savukārt ir viskontinentālākais un siltākais rajons.

Vidzemes centrālās augstienes un rajona uz ziemeļiem no tās klimatiskajam rajonam raksturīga visbargākā ziema, sniega segas biezums ziemas beigās sasniedz 0,5 m, vidējā minimālā temperatūra -24 līdz -28 °C, bezsala periods 125 – 130 dienas. Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskajam rajonam raksturīga noturīga ziema ar 25 – 35 cm biezu sniega segu, vidējā minimālā temperatūra -26 līdz -27 °C, bezsala periods 135 – 145 dienas (Kalniņa 1995).

Klimats mēreni kontinentāls ar Latvijas apstākļiem palielinātu kontinentalitātes pakāpi. Gada vidējā temperatūra ~4,8 °C, siltākais mēnesis jūlijs (17 °C), aukstākais – janvāris (-7 °C) (Zelčs 1994), nokrišņi 650-700 mm gadā (Pastors, Krūmiņš 1998).

1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija

Posolnīcas dabas liegums atrodas lielākā Latvijas dabas (fizioģeogrāfiskā) rajona jeb reģiona – Austrumlatvijas zemienes (Ramans 1935; Sleinis 1937; Jaunputniņš, Ramans 1971; Ramans, Zelčs 1995) ziemeļaustrumu daļā, kuru A. Jaunputniņš ir nosaucis par Ziemeļlatgales pacēlumu (Яунпутнинь 1961, Jaunputniņš 1970, 1971), bet K. Ramans un V. Zelčs – par Adzeles pacēlumu (Ramans, Zelčs 1995). Ģ. Ramans šo reģionu dēvē par Malienas līdzenumu, I. Sleinis par Austrumlatvijas līdzenumu. Savukārt jaunākajā ainavrajonēšanas shēmā Posolnīca atrodas Aiviekstes ainavzemē Balupes-Stampaku purvaines ainavapvidū (Ramans 1994).

³ pieejamas LR Valsts zemes dienestā un BO SIA "GIS projekts"

Adzeles pacēluma pamatā ir meridionāli izstiepts lokāls pamatiežu virsas paaugstinājums, kas lēzeni paceļas D – Z virzienā. Virsu saposmo šauri ZA – DR virzienā stiepti vaļņveida izciļņi un ielejveida pazeminājumi. Pamatiežu virsu veido augšdevona Daugavas svītas dolomīts (Zelčs 1994).

Posolnīcas dabas lieguma teritorija vietējiem iedzīvotājiem un toponīmas speciālistiem pazīstama arī kā Posolnīcas kalni. Posolnīca atrodas 3,5 – 4,0 km uz ziemeļiem no Žīguriem un ir ziemeļaustrumu virzienā (ledāja mēles atkāpšanās virziens) orientēts grēdveida valnis. Grēdas garums ir 1,5 km, relatīvais augstums pārsniedz 15 m, bet lielākais absolūtais augstums ir 137,8 m v.j.l.

Žīguru apkārtnē atrodas Žīguru baseina (krasta līnija vāji samana 116 – 117 m augstumā) limnoglaciālajā līdzenumā (Эберхард 1972). Līdzeno, vietām lēzeno virsu atdziņina dažus kilometrus garie 2 – 10 m augstie plakanas virsas grēdveida pacēlumi: nelielas osu grēdas un atšķēlušies vaļņi (Jaunputniņš 1971; Стрпайме 1979).

Lieguma teritorija atrodas 110 – 130 m virs jūras līmeņa, tā augstākais punkts atrodas 137,8 m virs jūras līmeņa. Dabas lieguma augstākajā punktā, 20. gadsimtā, ierīkoti vairāki triangulācijas punkti, uz viena arī liels uguns novērošanas tornis, kas patreiz ir sagāzies.

Pamatiežus sedz kvartāra nogulumi: morēnas mālsmilts un smilšmāls, limnoglaciālā smilts, aleirīts un māls, fluvioglaciālā smilts, grants un oļi, kā arī purvu nogulumi – kūdra (Juškevičs, Krūmiņš 1998).

Lieguma teritorijai raksturīgas morēnas paugurgrēdas un vaļņi (Dreimanis u.c. 1998). Lieguma teritorija atrodas derīgo izrakteņu: kvartāra māla un fluvioglaciālās un eolās smilts izplatības aereālā (Kuršs u.c. 1998).

Posolnīcas valnis sastāv no augstvērtīgas grants un smiltīm, bet 1980-tajos gados konstatējot retās augu sugas, valnis netika noraksts derīgo izrakteņu iegūšanai.

1.3.3. Hidroloģija

Liegums atrodas Lubāna baseina upju Latvijas mazo upju hidroloģiskajā rajonā. Dabas liegumā neatrodas neviena ūdenstece un ūdenstilpe.

Posolnīcas valni jeb kalnus, kā to dēvē vietējie iedzīvotāji, ietver zemas, pārmitras un vietām pat purvainas mežu platības. Pagātnē dabas lieguma tuvākā apkārtnē bijusi vēl mitrāka, bet pēc mežu susināšanas 20. gadsimta otrajā pusē meži kļuvuši sausāki.

1.3.4. Augsnes

Adzeles līdzenumā izplatītas vidēji un stipri podzolētās velēnu podzolaugsnes, tipiskās podzolaugsnes, purvu un podzolētās gleja augšnes (Zelčs 1994).

Lieguma teritorijai raksturīgas tipiskās podzolaugsnes, kūdrainās podzolētās glejaugsnes uz mālsmilts un smilšmāla cilmiežiem (Nikodemus u.c. 1998).

Lieguma teritorija atrodas Veļikajas baseinā, uz ūdensšķirtnes starp Vjadas (Vedas) un tās kreisā krasta pietekas Liepnas baseiniem. Lieguma teritorijā nav ūdenstilpju un ūdensteču. Izveidotas meliorācijas grāvju sistēmas uz Z un D no lieguma, kas novada ūdeņus uz Liepnu (uz Z) un Vjadu (uz D).

Starptautisku augšņu kartēšanas projektos visbiežāk lieto FAO (*Food and Agriculture Organization of the United Nations* – Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības komiteja) augšņu klasifikāciju. Pēdējos gados Latvijā sāk lietot arī šo klasifikācijas sistēmu, tomēr FAO augšņu klasifikācijas izveidošanas principi būtiski atšķiras no Latvijas augšņu klasifikācijas, un nav iespējams automātiski pāriet no vienas augšņu klasifikācijas uz otru (Nikodemus 1998).

Pēc FAO augšņu klasifikācijas lieguma teritorijā sastopamas *Eutric Gleysols*, *Gleyic Arenosols*, *Gleyic Podzols* uz smilts cilmiežiem (Nikodemus u.c. 1998). Augšņu grupu paskaidrojošs apraksts ietverts 3. pielikumā.

1.4. TERITORIJAS BIOĻĢISKAIS RAKSTUROJUMS

Lieguma teritorija atrodas Ziemeļaustrumu ģeobotāniskā rajona Ziemeļlatgales pacēluma apakšrajonā. Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajam rajonam raksturīgi tipoloģiskā ziņā daudzveidīgi meži, kas saistīts ar reljefa, augsnes sastāva un mitruma atšķirībām (Табака и др. 1985).

Informācija par teritorijas dabas vērtībām apkopota Pasaules dabas fonda projekta Nr. 4568 “Dabas aizsardzības plāns Latvijai” ietvaros (WWF 1992). Teritorija apsekota “Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu” (EMERALD) ietvaros. Informācija par teritorijas dabas vērtībām pieejama Latvijas Republikas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā (Data Form 2004).

Aizsargājamo sugu atradnes attēlotas kartē (4.1. pielikums), aizsardzības statuss parādīts tabulā 4.2. pielikumā.

1.4.1. Flora

Dabas liegums ietverts Ziemeļaustrumu ģeobotāniskajā rajonā, Austrumbaltijas apakšprovincē. Ģeobotāniskais rajons ietver Austrumlatvijas zemieni un Mudavas zemienes Abrenes nolaidenumu un Zilupes līdzenumu. Ģeobotāniskajam rajonam raksturīga liela meža augu sabiedrību daudzveidība, daudz pārmitru mežu un purvu, florā konstatētas 1168 paparžaugu un sēkļaugu sugas (Kabucis, 1995).

ziedaugi un paparžaugi

Dabas lieguma veģetāciju veido Latvijā bieži sastopamas augu sugas. Floru pārstāv ģeobotāniskajam rajonam un biotopiem raksturīgas augu sugas. Kopā ar tipiskajām sugām, sastopami reti, apdraudēti un aizsargājami augi, arī Latvijas floras retumi.

Teritorijas flori raksturīgs priežu mežos uz osiem sastopamu retu un aizsargājamo augu sugu komplekss: Ruiša pūķgalve *Dracocephalum ruyschiana*, smiltāja esparsete *Onobrychis arenaria*, parastais plakanstaipekņis *Diphasiastrum complanatum* un meža silpurene *Pulsatilla patens*. Izplatīta ziemeļu linneja *Linnaea borealis*, sastopama naktsvijole *Platanthera sp.*

retas un aizsargājamās augu sugas

Reto augu sugu atradnes Posolnīcā uzskaitītas 2005. gada jūnijā un augustā. Pavisam atrastas deviņas īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas. No tām biežāk sastopamas ir meža un pļavas silpurene, bet tikai vienā vietā (pie sabrukušā torņa)

līdzās ir atrasta Ruiša pūķgalve un smiltāju esparsete. Katrai retās auga sugas atradnei noteiktas metriskās koordinātes X un Y (ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēma GPS). Divām biežāk sastopamajām silpuruņu sugām koordinātes ir noteiktas tikai to galvenajām izplatības vietām ar lielāku indivīdu skaitu. Izklaidus visā teritorijā novērota priežu cietpiepe *Phellinus pini*, kas norāda uz mežu ilglaicību šajā teritorijā.

augu sabiedrības

Posolnīcas kalni ir klāti ar skujkoku mežu. Koku stāva valdošās sugas ir priede *Pinus sylvestris* un egle *Picea abies*. Šo sugu attiecības kokaudzē dažādās vaļņa vietās ir stipri atšķirīgas.

Priedes audzes sastopamas galvenokārt vaļņa austrumu (224. kv. 14. nog., 223. 22., 23. nog.) un rietumu (254. kv. 9. nog.) daļā. Egle šajās vietās sastopama paaugā un tikai atsevišķi indivīdi piejaukumā arī koku stāva.

Egles audzes raksturīgas vaļņa centrālajā daļā, galvenokārt ziemeļu nogāzē. Te kokaudzei raksturīgi divi stāvi. Pirmajā stāvā sastopama egle un veci priedes īpatņi, bet otro stāvu veido tikai egle.

Priedes un egles audzēs pamežs ir rets, biežāk sastopamās sugas ir parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia*, parastais kadiķis *Juniperus communis* un traušlais krūklis *Frangula alnus*. Paaugā (jaunie kociņi) viscaur izplatīta egle, reti arī āra bērzs, bet tikai dažās vietās dienvīdu nogāzē atjaunojās priede.

Lakstaugu un sīkkrūmu stāvā valdošās sugas ir brūklene *Vaccinium vitis-idaea*, mellene *V. myrtillus*, niedru ciesa *Calamagrostis arundinacea*, pļavas nārbulis *Melampyrum pratense*, sila virsis *Calluna vulgaris*, parastā kreimene *Convallaria majalis*.

Sūnu stāvā valdošās ir trīs sugas – Šrēbera rūsaine *Pleurozium schreberi*, spīdīgā stāvaine *Hylocomium splendens* un viļņainā divzobe *Dicranum polysetum*. Dienvīdu nogāzei raksturīgi arī ķērpji *Cladina rangiferina*, *C. sylvatica*, *C. stellaris*.

Kopumā egles audzes ziemeļu nogāzē ir sugām nabadzīgākas (sabiedrībā 15-20 sugas) nekā dienvīdu nogāzes priedes audzes (sabiedrībā 25-30 sugas).

sugu sastāva maiņa

Priedes jauno kociņu iztrūkums un egles jauno īpatņu lielais daudzums paaugā liecina par koku sugu sastāva maiņu Posolnīcas mežaudzē tuvākajos desmit gados, proti, koku stāvā valdošā sugā kļūs egle. Šāda sugu sastāva maiņa (priedi kokaudzē nomaina egle) novērojama daudzviet aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā, arī saimnieciski izmantojamos mežos. Sugu sastāva nomaina koku stāvā stipri ietekmē zemsedzi, izzūd gaišiem priežu mežiem raksturīgas retas sugas (smiltāju esparsete, Ruiša pūķgalve, silpurenēs u.c. sugas).

dabas aizsardzības stratēģijas

Posolnīcas dabas liegums, ņemot vērā nelielo un kompakto teritoriju, ir ērts objekts divu atšķirīgu dabas aizsardzības stratēģiju realizēšanai:

- netraucēt dabisko procesu norisi (neierobežot priedes audžu nomainu ar egles audzēm);
- mērķtiecīgi veidot mežaudzes sugu sastāvu, ierobežot dabisko sukcesiju – priedes nomainu ar egli.

Visā lieguma teritorijā ir liels egles īpatsvars, būtiska ir egles edifikatorloma (vides izmainītāja loma) biotopā, nākotnē tā vēl pastiprināsies.

Mērķtiecīga kokaudzes sugu sastāva veidošana vēlama 254. kv. 9. nogabalā, 255. kv. 8. nogabalā, 223. kv. 22., 23., 24. nogabalā un 224. kv. 14. nogabalā. Te vēlama egles izvākšana no koku stāva un paaugas.

Nogabalos, kuros veikta sastāva kopšanas cirte, vietām ieteicams uzirdināt augsni, lai veicinātu dabisko priedes atjaunošanos.

1.4.2. Fauna

bezmugurkaulnieki

Epigeisko bezmugurkaulnieku faunu veido dažādas skrejvaboļu sugas no *Carabus*, *Agonum*, *Pterostichus* un *Harpalus* ģintīm, īsspārņu sugas no *Philonthus* un *Staphylinus* ģintīm, kā arī meža prusaki un dažādas zirnekļu sugas. Atsevišķās vietās novēroti mežaskudru pūžņi.

Atsevišķās bioloģiski vecās un mirušās priedes ir dzīves vieta dažādām ksilofāgo bezmugurkaulnieku – koksngraužu, mizgraužu, ragastu, smecernieku, krāšņvaboļu u.c. – sugām, kā arī *Camponotus* ģints skudrām, kuras veido savas ligzdas zem nokaltušu priežu mizas.

Visā lieguma teritorijā novērots samērā liels apputeksnētāju – dažādu bišu, kameņu un ziedmušu – sugu daudzums, kā arī vairākas tauriņu – pūcīšu, zilenīšu, sprīžmešu – sugu daudzums. Tāpat visā teritorijā augsts asinssūcēju divspārņu – dažādu odu un dunduru sugu blīvums. Atsevišķās smilšainākās vietās uz stīgām un meža celiņiem novērojamas racējlapšenes un brūnās smilšvaboles.

Liegumā konstatēta viena īpaši aizsargājama vaboļu suga – lielā krāšņvabole. Šī suga ir arī dabisko meža biotopu indikators. Tā ir trofiski saistīta ar nokaltušām stāvošām (sudraba) priedēm vai kritušām priedēm. Tās eksistencei svarīgi, lai mežaudzē būtu nodrošināta nokaltušo koku kontinuitāte, kā arī, lai priežu mežaudzes neaizaugtu ar eglēm un nerastos noēnojums.

nepieciešamie bezmugurkaulnieku aizsardzības pasākumi

- visā teritorijā nepieciešama egļu izciršana, lai novērstu priežu noēnošanu, nocirstās egles vai nu jāsadedzina, vai jāizvāc no teritorijas;
- nav pieļaujama nekāda priežu ciršana.

putni

Literatūrā bez putnu skaita minēts, ka lieguma teritorijā konstatēti: medņi *Tetrao urogallus*, trīspirkstu dzeņa *Picoides tridactylus* kalumi un barošanās koki, ligzdojot piežu krustknābis *Loxia pytyopsittacus* (WWF 1992). 2000. gadā uz bikšainā apoga *Aegolius funereus* atradni Posolnīcas kalnos norāda M. Strazds.

Līdz ar to jāatzīst, ka vēsturiskā informācija par šo īpaši aizsargājamo teritoriju ornitoloģiska rakstura novērojumiem ir ļoti trūcīga.

2004. gada maijā, apsekojot medņu riestu, kas atrodas blakus Posolnīcas dabas liegumam, dabas lieguma robežās novērots vakarlēpis *Caprimulgus europaeus*, kā arī dzirdēts bikšainais apogs (A. Petriņa un J. Gaiļa dati).

2005. gada aprīlī veikta teritorijas apsekošana, lai noskaidrotu iespējamās agri ligzdojošās retās un aizsargājamās pūču sugas (ūpis, urālpūce, bikšainais apogs, apodziņš), dzeņu sugas (trīspirkstu dzenis) un dzilnu sugu (pelēkā, melnā dzilna) sastopamību teritorijā. Pielietota Avotiņa (1999.) izstrādātā balsu provocēšanas metode. Pārvietošanās veikta, izmantojot braucamus meža ceļus, nepieciešamības gadījumā nedaudz atvirzoties no tiem pa stīgām vai meža ceļiem.

Maijā vēlreiz apmeklētas vietas, kur aprīlī konstatētas retās un aizsargājamās dzeņu sugas, lai precizētu dobumu atrašanās vietas (4.1. pielikums).

ornitofaunas inventarizācijas rezultāti

Dabas liegumā “Posolnīca” konstatētas šādas Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamās putnu sugas:

mednis

Dabas lieguma teritorijai dienvidos esošajos meža kvartālos atrodas medņu riests, kas pēc tur dziedošo gaiļu skaita vērtējuma ir liels. Riests tiek apsaimniekots pēc senām medību tradīcijām.

Visa dabas lieguma teritorija ir divu medņu mikroliegumu un to buferzonu daļa (3. tabula, 4.1. pielikums).

3. tabula

Medņu mikroliegumi dabas liegumā

kvartāls	nogabals	mikroliegums/buferzona	mikrolieguma Nr.
254	9	ML	63016
255	9	ML	63016
255	8	BZ	63016
256	1	ML	63028
256	5	BZ	63028
223	23	ML	63028
223	24	BZ	63028
223	22	BZ	63028
224	14	BZ	63028

Apmeklējot teritoriju 13.07.2005., iztraucēts viens mednis, kā arī vairākās vietās atrastas medņu klātbūtnes pēdas (spalvas, pērtuves), kas liecina, ka šī suga izmanto dabas lieguma teritoriju kā barošanās un spalvmešanas vietu.

mežirbe

Populācijas lielums valstī – 10000-12000 pāru (Račinskis 2004). Latvijā pašlaik visai bieži sastopama ligzdotāja. Kā tipisku meža ar egles klātbūtni apdzīvotāju, to sastop arī gar purvu, klajumu malām, arī mežmalās. Teritorijā šai sugai piemērotās vietās ir mežaudžu zonās ar attīstītu egles otro stāvu.

04.04.2005. mežirbes dziesma dzirdēta 107. kvartāla vidusdaļā. Dabas liegumā piemērotās vietās nav retas.

bikšainais apogs

Raksturīgs oligotrofo meža augšanas apstākļu tipu apdzīvotājs. Sekundārs melnās dzilnas dobumu apdzīvotājs, vistiešākā mērā ir no šīs sugas atkarīgs. Pirmo reizi tā apdzīvotu dobumu 2000. gadā konstatējis M. Strazds lieguma rietumu daļā.

Vēlreiz bikšainais apogs konstatēts 2004. gada aprīlī, kad vakara krēslā minētajā rajonā saklausīta dziesma. 2005. gada apmeklējumos nav konstatēts.

vakarlēpis

Populācijas lielums valstī – 15000-23000 pāru (Račinskis 2004). Skaitis atkarīgs no oligotrofu biotopu – sausieņu priežu mežu un augsto purvu malu platībām. Saistīts ar priežu mežiem, to klajumiem un jaunaudzēm.

Vakarlēpis konstatēts teritorijas austrumu daļā, kad 14.07.2005. krēslā dzirdēta tā dziesma. Piemēroti biotopi ir arī citviet blakus, tie sniedzas visai tālu uz malām no dabas lieguma teritorijas, tādēļ iespējami vairāki pāri.

melnā dzilna

Populācijas lielums valstī – 6000-8000 pāru (Račinskis 2004). Latvijā var vērtēt kā vēl visai bieži sastopamu. Galvenais skaitu noteicošais faktors ir vecu koku un mežaudžu esamība, tādēļ to ligzdošanas teritorijās jāveic pietiekama veco nogabalu aizsardzība. Tāpat svarīgi ir novērst pārmērīgu mežaudžu izkopšanu, kas realizējas kā gandrīz visu sauso, puskaltušo, daļēji kritušo un gulošo koku, kā arī stubeņu izvākšana no audzes, kā rezultātā mazinās barības resursi un dobumu kalšanas iespējas.

Apsekojot teritoriju 04.04.2005 konstatēta melnās dzilnas apdzīvota teritorija, bet atsevišķi putni novēroti arī citās apmeklējuma reizēs.

4. tabulā apkopota īsa informācija par dabas liegumā konstatētajām īpaši aizsargājamām putnu sugām.

4. tabula

Dabas liegumā “Posolnīca” konstatētās Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamās putnu sugas un to sastopamības biežums 2005. g. ligzdošanas sezonā

sugas nosaukums	LV	PDI	MIK	biotops	sastopamība dabas liegumā**
Vakarlēpis (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	+	+	-	mežs	vairāk kā 1 pāris
Mednis (<i>Tetrao urogallus</i>)	++	+	+	Mežs	barošanās, spalvmešanas, mazuļu vadāšanas teritorija
Mežirbe (<i>Bonasa bonasia</i>)	++	+	-	mežs	piemērotās vietās bieža

Bikšainais apogs (<i>Aegolius funereus</i>)	+	+	+	mežs	varētu ligzdot 1 pāris
Melnā dzilna (<i>Dryocopus martius</i>)	+	+	-	mežs	varētu ligzdot 1 pāris

Apzīmējumi

LV – Latvijā īpaši aizsargājama suga

PDI – Putnu direktīvas I pielikuma putnu suga

MIK – veidojams mikroliegums

** - skaita vērtējumā ietilpst arī tie pāri/īpatņi, kas DL ielido baroties, bet ligzdo netālu ārpusē apmēram – 0,5-1 km robežās.

++ - ierobežoti izmantojama īpaši aizsargājama putnu suga

Loxia pytyopsittacus – priežu krustknābis apdzīvo priežu un jaukti skujkoku mežus. Biežāk nekā citas krustknābju sugas novērojams priežu tīraudzēs. Ziņas par ligzdošanu Latvijā ļoti trūcīgas, lai gan ligzdošana atsevišķos gadījumos pierādīta (tikko izvesti mazuļi). Izplatības kartē priežu meži gar Baltijas jūru. (Strazds 1996). Latvijas ligzdojošo putnu atlantā Posolnīca kā priežu krustknābja ligzdošanas vieta nav norādīta (Priednieks u.c. 1989). Ziņas par minēto sugu dabas liegumā vēl tiek precizētas.

Kopumā dabas lieguma ornitofauna ir tipiska biotopiem, bet nav uzskatāmu par sugām bagātu.

1.4.3. Biotopi

Visu lieguma teritoriju klāj sauss priežu mežs, augšanas apstākļu tips ir mētrājs 61,8 ha un 0,7 ha lāns. Mežs, kura vecums 65-100 gadi aizņem 12,7 ha un mežs, kas vecāks par 100 gadiem 49,8 ha. Kopumā var teikt, ka teritoriju klāj samērā veci priežu meži. Dabas lieguma mežaudžu karte ietverta 5.1. pielikumā, meža taksācijas apraksts 5.2. pielikumā. Meža biotopu sadalījums pēc Latvijas biotopu klasifikācijas attēlots 5.3. pielikumā.

Teritorijas mežaudzes visā teritorijā nav viendabīgas. Atsevišķās grupās sastopamas vecas priedes ar deguma rētām. Visā teritorijā novērojamas stipras meža augsnes eutrofikācijas pazīmes (atsevišķās vietās dienvidu nogāzē mazāk izteiktas), kā rezultātā ir izveidojies samērā biezs meža nedzīvo nobiru slānis, vietām biezs egļu pamežs un otrais stāvs, kas pazemina teritorijas bioloģiskās daudzveidības potenciālu.

Visā teritorijā ir sastopamas bioloģiski vecas vēl dzīvas, kā arī nokaltušas priedes. Lieguma dienvidu nogāzē atrodamas arī “sudraba” priedes, kas palielina teritorijas bioloģisko vērtību.

Vēsturiski šādi sausie priežu meži ir bijuši pakļauti degšanai. Ir ziņas, ka 20.gs sākumā viss “Posolnīcas” kalns ir bijis nodedzis un mežs degumā atjaunots mākslīgi. Pašreizējie mežaudžu vecumi (65-120 gadi), gan liecina, ka nodegusi tikai daļa, vai arī vēlākos laikos degšana atkārtojusies, vai arī meža ieaudzēšana ir bijusi apgrūtināta, jo deguma kopējā platība esot bijusi liela. Pārskatāmā pagātnē liegumā meža degšana nav bijusi.

aizsargājamās mežu platības

Dabas lieguma aizsargājamās mežu platības attēlotas 5.4. pielikumā.

Pētāmās teritorijas meža biotopi klasificēti un aprakstīti atbilstoši "Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācijas metodikai" (Ek, Suško, Auziņš, 2000) Eiropas Savienības nozīmes biotopi nodalīti atbilstoši ES Biotopu Rokasgrāmatai (Kabucis, 2000). Teritorijas biotopu klasificēšanu un aprakstīšanu veica meža ekoloģis Indulis Vanags.

Teritorijā līdz šim nebija konstatēts neviens mežaudžu atslēgas biotops vai potenciālais mežaudžu atslēgas biotops. Izstrādājot dabas aizsardzības plānu, teritorija tika vēlreiz apmeklēta un tika konstatēti pieci potenciāli dabiskie meža biotopi (pDMB^{*}), kuru apkopojums dots 5. tabulā.

5. tabula

Potenciāli dabiskie meža biotopi dabas liegumā

Nr. p.k.	kvartāls	nogabals	platība, ha	kokaudzes formula
1	254	9	15.5	10P102+P175
2	256	1	1.0	8P105 2P125
3	223	23	2.0	10P112+P145
4	223	23	3.0	10P112+P145
5	256	1	1.0	8P105 2P125
		Kopā	22.1	

Dabas liegumā konstatēti 22.1 ha (36% meža kopplatības) potenciāli dabiskie meža biotopi "Skuju koku mežs". Izvērtējot meža biotopu atbilstību Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu statusam, konstatēts, ka visa dabas lieguma "Posolnica" teritorija atbilst ES aizsargājamam meža biotopam *Skujkoku meži uz osveida reljefa formām* (biotopa kods 9060).

Visa dabas lieguma teritorija sastāv no bioloģiski vērtīgām mežaudzēm.

* DMB ir biotops, kurā atrodamas speciālās biotopu sugas, kas izzūd koksnes ražas iegūšanai apsaimniekojamajos mežos. Indikatorsugas un struktūras elementi biotopā liecina par speciālo biotopu sugu klātbūtni, un tas ir pamats, lai mežaudzi novērtētu kā dabisko meža biotopu. DMB aizsardzība vajadzības gadījumā nodrošināma, piešķirot mikrolieguma statusu.

1.5. TERITORIJAS SOCIĀLEKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS

1.5.1. Demogrāfiskā analīze (iedzīvotāji, nodarbinātība)

Lieguma teritorija ir neapdzīvota.

Dabas liegumu apmeklēt sēnotāji un atpūtnieki, lielākoties no Žīguriem, ļoti reti – dabas pētnieki un tūristi.

1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi

1.5.2.1. Tūrisms un atpūta

Izstrādājot dabas aizsardzības plānu, LDF eksperti, kopā ar pārstāvjiem no Žīguru pagasta un VAS "LVM" Ziemeļlatgales mežsaimniecības izstrādāja lieguma teritorijas atpūtas infrastruktūras plānu (6.1. pielikums), jo teritorijas ir iecienīta atpūtas un sēņošanas vieta Žīguru pagasta iedzīvotājiem.

1.5.2.2. Mežsaimniecība

Dabas lieguma teritorijā 1970-tajos gados ir veikta minerālmēslu izsēja no lidmašīnām un kālija mēslojuma kaisīšana mežā, to vedot ar zirga pajūgiem. Precīzas izsējas normas nav zināmas, bet mežzinātnieki šajā laikā ir ieteikuši izsēt N_{150} pēc audzē veiktas kopšanas cirtes un $N_{130} P_{120} K_{80}$, ja mežaudzē kopšanas cirte nav tikusi veikta (referātu krājums "Mežsaimniecība un mežrūpniecība" 1986, Nr. 5).

Pašlaik un arī pēdējos 20 gadus nekādi mežsaimnieciski darbi, izņemot mineralizēto joslu uzturēšanu, lieguma teritorijā nav un netiek veikti.

1.5.2.3. Medības

Informācija par medībām dabas liegumā un tā apkārtnē atrodama sākot no 2. pasaules kara beigām.

Medību tiesības teritorijā pieder SO Mednieku makšķernieku klubam "Žīguri". Teritorijas biotopi nav īpaši labvēlīgi zīdītājdzīvnieku medībām, tāpēc tās šeit notiek reti vai nenotiek nemaz.

Dabas lieguma tuvākajā apkārtnē notiek medņu medības, saskaņā ar Latvijas likumdošanu.

Dabas liegumā un tā apkārtnē notiekošās medības to pašreizējā izpausmē neietekmē teritorijas dabas vērtības un bioloģisko daudzveidību.

1.5.2.4. Citi teritorijas izmantošanas veidi

Vietējie iedzīvotāji dabas liegumu izmanto sēņošanai. Līdz šim nav ziņu, ka sēņošana būtiski negatīvi ietekmētu teritorijas dabas vērtības.

1.6. INFORMĀCIJAS AVOTI

Literatūras saraksts

- Dabas aizsardzības plāns Latvijai, *WWF project 4568: Conservation plan for Latvia. Final report*, 1992. Rīga: LU Ekoloģiskais centrs, 141.
- Dreimanis A., Zelčs V. 1998. Ģeomorfoloģiskā karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Galeja V. 1986. *Aizsargājamo augu fitocenozes Balvu rajonā*. Rokraksts. LU Bioloģijas fakultāte. Rīga, 179 lpp.
- Jaunputniņš A. 1970. Ziemeļlatgales pacēlums. *Latvijas Mazā Enciklopēdija*. Rīga, Zinātne, 3:751.
- Jaunputniņš A. 1971. Austrumlatvija. *Latvijas PSR ģeogrāfija*. Rīga, Zinātne, 176-202. lpp.
- Jaunputniņš A., Ramans K. 1971. Teritoriālie dabas kompleksi un fiziski ģeogrāfiskā rajonēšana. *Latvijas PSR ģeogrāfija*. Rīga, Zinātne, 105-115. lpp.
- Juškevičs V., Krūmiņš R. 1998. Kvartāra nogulumu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Kalniņa A. 1995. Klimatiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 245. lpp.
- Kreile V. 2005. Dabas lieguma Posolnīca priežu mežu veģetācija. *Ziemeļaustrumlatvijas daba un cilvēki reģionālā skatījumā*. Rīga, 139-141.
- Kuršs V., Stinkule A., Krūmiņš R., Stinkulis Ģ. 1998. Derīgo izrakteņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Nikodemus O., Kūmiņš R., Zvaigzne E. 1998. Augšņu karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Nikodemus O. 1998. FAO augšņu klasifikācija. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams, 401. lpp.
- Nikodemus O., Krūmiņš R., Ozoliņa I. 1998. Augšņu karte (FAO klasifikācija). – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Pastors A. 1995. Hidroloģiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 148.-151. lpp.
- Pastors A., Krūmiņš R. 1998. Klimatiskā karte. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 6. sēj. Rīga, Preses nams.
- Priednieks J., Strazds M., Strazds A., Petriņš A. 1989. *Latvijas ligzdojošo putnu atlants 1980 – 1984*. Rīga, Zinātne, 350 lpp.
- Ramans G. 1935. Latvijas teritorijas ģeogrāfiskie reģioni. *Ģeogrāfiski Raksti*, 5:178-240.
- Ramans K. 1994. Ainavrajonēšana. *Latvijas Daba*, 1:22-24.
- Ramans K., Zelčs V. 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 74.-76 lpp.
- Referātu krājums “Mežsaimniecība un mežrūpniecība” 1986, Nr 5.

- Sleinis I. 1937. Latvijas ģeogrāfiskie reģioni. *Latvijas zeme, daba un tauta*. 3. sēj. *Latvijas tauta*. Rīga, Valtera un Rapas akciju sabiedrības apgāds, 115-204. lpp.
- Strazds M. (Red.) 1996. *Latvijas meža putni*. Cēsis, Jāņa sēta, 192 lpp.
- Zelčs V. 1994. Adzeles pacēlums. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 18.-19. lpp.
- Zelčs V. 1997. Oss. – Latvijas daba. Enciklopēdija. 4. sēj. Rīga, Preses nams, 60.-61.lpp.
- Табака Л. В., Гаврилова Г. Б., Фатаре И. Я. и др. 1985. Флора и растительность Латвийской ССР: Восточно-Латвийский геоботанический район. Рига, Зинатне, 7-19 с.
- Страуме Я.А. 1979. Геоморфология. *Геологическое строение и полезные ископаемые Латвии*. Рига, Зинатне, с. 297-439.
- Эберхард Г.Я. 1972. *Строение и развитие долин бассейна реки Даугава*. Рига, Зинатне, 132 с.
- Яунпутинь А.И. 1961. Опыт геоморфологического районирования Латвийской ССР и его значение для ландшафтного районирования. *Latvijas Valsts Universitātes Zinātniskie Raksti, Ģeogrāfijas zinātnes*, 37,4:267-279.

Citi informācijas avoti

- Data Form 2004. NATURA 2000 Standard Data Form. Site code: LV0535200
Latvijas Republikas VĢMA datu bāze.
- Projekta “**Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu**” lauka darba anketas. Projekta norises laiks 2001-2003. gads, izpildītājs Latvijas Dabas fonds, finansētājs *DANCEE*.
- Projekta **CORINE Biotopes Latvijā** materiāli. Projekta norises laiks 1994.-1997. gads, koordinēja Latvijas Republikas Vides un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības nodaļas speciālisti, projektu vadīja Latvijas Dabas fonds. No 1994. līdz 1996. gada martam projektu finansēja Ziemeļvalstu Ministru padome. Projekta noslēguma fāzi līdz 1997. gada septembrim finansēja *ES PHARE* programma.

Interneta adreses

www.dap.gov.lv
www.vidm.gov.lv
www.latvijasdaba.lv

II DAĻA. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN TO IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Dabas liegums nav liels – 62,5 ha, liegumā ietverts Posolnīcas valnis un tā nogāzes. Analizējot teritorijas robežu un iepazīstoties ar blakus platībām, jāsecina, ka lieguma robežas atbilst optimālajām un to izmaiņas nav nepieciešamas. Posolnīcas valnis ir vienots komplekss un pagaidām to negatīvi neietekmē uz ziemeļiem notiekošā mežistrāde. Atēnojot platības blakus valnim, gaisma pozitīvi ietekmē arī sugu sabiedrības liegumā. Nākotnē svarīgi saglabāt nelielo lieguma teritoriju vienotu un to nefragmentēt. Dabas lieguma dabas vērtību karte apskatāma 5.5. pielikumā.

pozitīvie faktori dabas vērtību saglabāšanai

Teritorijā nenotiek nekādi mežsaimnieciskie darbi. Dabas liegums ilgstoši, kopš 1986. gada bijis vietējas nozīmes aizsargājama dabas teritorija, tāpēc iedzīvotāji un pašvaldības pārstāvji, kā arī mežsaimnieki, neplāno teritorijā mežsaimnieciskus pasākumus. Cilvēkiem ir saudzīga attieksme pret šo teritoriju, kas ir iecienīta atpūtas un sēņošanas vieta.

negatīvie faktori dabas vērtību saglabāšanai

Teritorijas zemsedzes eutrofikācija un tai līdzī nākošā egļu invāzija, kā rezultātā mainās meža apgaismojuma apstākļi un tie kļūst nepiemēroti sausajiem priežu mežu biotopiem.

2.2. BIOTOPI KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TOS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Visā teritorijā dominē dabiski biotopi – priežu sausieņu meži. Nelielās platībās teritorijā izveidoti infrastruktūras objekti: kvartālstīgas, mineralizācijas joslas un iebraukti meža ceļi bez speciāla seguma. Minētie biotopi veido šaurus atklātus koridorus, kopā ar takām izmantojami, lai pārvietotos, bet tiem nav būtiskas nozīmes kā teritorijas dabas vērtībām.

MEŽS

dabas aizsardzības vērtība

Osu klāj samērā vecas priežu audzes. Visā dabas lieguma teritorijā konstatēts viens Eiropas Savienībā aizsargājams biotops: skujkoku meži uz osveida reljefa formām (biotopa kods 9060) un potenciāli dabiskie meža biotopi.

sociālekonomiskā vērtība

Liela ir koksnes krājas finansiālā vērtība. Tāpat, sabiedrībai vērtīga ir teritorijas kā atpūtas un sēņu lasīšanas vietas vērtība. Medniekiem iecienīti ir liegums un tā apkārtnē medņu medīšanai.

ietekmējošie faktori

Meža biotopu kvalitāti "Posolnīcā" galvenokārt ietekmē augsnes eitrofikācija, kas izraisa izmaiņas sugu sabiedrībās. Pakāpeniski teritorija kļūst nepiemērota arī medņiem. Tāpat, mazāk piemērotas sēņu lasīšanai ir egļu audzes. Citas negatīvas ietekmes līdz šim nav konstatētas.

2.3. SUGAS KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Dabas liegumā konstatētas deviņas īpaši aizsargājamas augu sugas, piecas retas, Latvijā un Eiropā aizsargājamas putnu sugas un viena īpaši aizsargājama bezmugurkaulnieku suga (4.1., 4.2. pielikums).

Visas retās un aizsargājamās sugas trofiski un ekoloģiski ir saistītas ar gaišiem, retiem priežu sausieņu mežiem.

Par dabas vērtību uzskatāms dabas lieguma reljefs – 1,5 km garais oss, kas veido vienlaidus valni. Interesanta ir teritorijas austrumu daļa, kur vērojami gan reljefa pacēlumi, gan ieplakas ar lielu relatīvo augstumu.

Dabas lieguma priežu meži ietilpst divu lielu, ilggadīgu medņu riestu aizsardzības nodrošināšanai izveidotu, mikroliegumu teritorijā.

Dabas liegumā sastopamas Latvijā tipiskas, reģionam raksturīgas sugas, kā arī Latvijas floras un faunas retumi, kas raksturīgi osveida reljefa formām. Teritorijai raksturīgās augu sabiedrības pakāpeniski mainās eitrofikācijas ietekmē.

Vienīgais patreiz negatīvi ietekmējošais faktors ir egles aizauguma veidošanās, kas vietām jau ir samērā biezs. Egļu radītais noēnojums ir gaismu prasošo sugu izzušanas no lieguma teritorijas iemesls.

Neveicot aktīvus biotopu atjaunošanas pasākumus, biotopi, kuru aizsardzības nodrošināšanai dabas liegums ir izveidots, tuvākajos 10 gados mainīsies, un tos vairs nevarēs pieskaitīt Latvijā retām un aizsargājamām augu sabiedrībām.

Lielākā dabas lieguma sociālekonomiskā vērtība ir koksnes krāja un augstvērtīgie, iedzīvotāju vidū populārie rekreācijas resursi.

Izstrādājot dabas aizsardzības plānu, par būtisku negatīvu faktoru uzskatāma vides pastiprinātā eitrofikācija, kas izraisījusi sugu sabiedrību nomaiņu. Negatīvas ietekmes rada pagātnē veikti pasākumi: teritorijas mēslošana, kas nebija pretrunā ar toreiz spēkā esošiem normatīvajiem aktiem.

2.4. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS

dabas vērtības	sociālekonomiskās vērtības
Latvijā un Eiropā reta un aizsargājama reljefa forma - oss	potenciāla grants un smilts ieguves vieta
bioloģiski vērtīgi, Latvijā un Eiropā reti un aizsargājami priežu sausieņu meži ar retām un aizsargājamām augu sugu sabiedrībām	skābekļa avots; koksnes krāja; vizuāli augstvērtīgas, slēgtu un atklātu ainavu perspektīvas; potenciāli piemērotas vietas skatu platformas ierīkošanai; sēņošanas, ogošanas, atpūtas un medību vietas; iespēja izglītot sabiedrību un veikt zinātniskus pētījumus
tipiskas, retas un aizsargājamas augu sugas	piemērotas augu sugu mācīšanai, izglītībai un fotografēšanai
tipiskas retas un aizsargājamas bezmugurkaulnieku un putnu sugas	iespējas medīt un novērot dzīvniekus; iespēja izglītot sabiedrību un veikt zinātniskus pētījumus

Analizējot dabas lieguma bioloģiskās un sociālekonomiskās vērtības, iezīmējas divi potenciāli konflikti:

vērtīgie smilts un grants resursi $\leftarrow \rightarrow$ saglabāt Latvijā un Eiropā retu un aizsargājamo reljefa formu – osu;

koksnes krāja $\leftarrow \rightarrow$ saglabāt bioloģiski vērtīgās priežu audzes, kas rada dzīvotni retām un aizsargājamām, galvenokārt, augu sugu sabiedrībām.

Lēmums par labu dabas aizsardzības prasībām pieņemts jau 1986. gadā, piešķirot teritorijai vietējas nozīmes aizsargājamas dabas teritorijas statusu. Konkrētajā gadījumā dabas aizsardzības prasību ievērošana un bioloģisko vērtību saglabāšana nav savienojama ar intensīvu mežizstrādi.

III. daļa. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI

3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS IDEĀLIE JEB ILGTERMIŅA MĒRĶI

- I atjaunoti un saglabāti teritorijai raksturīgie biotopi – priežu sausieņu meži**
- II saglabātas dzīvotspējīgas tipiskās un aizsargājamās, osveida reljefa formām raksturīgās sugu sabiedrības un nodrošināti apstākļi to izplatībai ārpus tagadējām atradnēm**
- III labiekārtota atpūtas un teritorijas dabas vērtību izziņas infrastruktūra**

3.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ APSKATĪTĀJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM

Mērķu realizācija paredzēta sākot no plāna apstiprināšanas, ja nav norādīts mērķa izpildes termiņš, tad tas jāveic regulāri, visu plāna darbības laiku.

ADMINISTRATĪVIE

- 1. Dabas lieguma robežas iezīmētas dabā gada laikā;
- 2. Žīguru pagasta plānojumos atzīmētas dabas lieguma robežas un lielākie atpūtas un izziņas infrastruktūras objekti, gada laikā;

TERITORIJAS BIOĻOĢISKO VĒRTĪBU SAGLABĀŠANA UN PALIELINĀŠANA

- 3. Atēnotas priežu audzes, izcērtot egles visā lieguma teritorijā (62,5 ha), 5 gadu laikā;
- 4. Augsnes nedzīvo nobiru slāņa biezuma samazināšana visā lieguma teritorijā (62,5 ha), 5 gadu laikā, reizē ar 3. īstermiņa mērķa realizāciju;

ATPŪTAS UN IZZIŅAS INFRASTRUKTŪRAS LABIEKĀRTOŠANA

- 5. Labiekārtota teritorijas apskates infrastruktūra piecu gadu laikā;

SABIEDRĪBAS IZGLĪTOŠANA UN INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA

- 6. Sabiedrībai pieejama informācija par dabas vērtībām liegumā;

MONITORINGS

- 7. Izveidota monitoringa sistēma apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai, reizē ar apsaimniekošanas pasākumu veikšanas sākumu 3. un 4. īstermiņa mērķu realizācijai.

IV DAĻA. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

4.1. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2006. līdz 2015. gadam. Pasākumi sakārtoti piecās tematiskās grupās:

- A** - administratīvi pasākumi;
- B** - bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana;
- T** - tūrisma infrastruktūras uzlabošana;
- S** - sabiedrības informēšana;
- M** - izpēte un monitorings.

6. tabulā (34.-37. lpp.) apkopoti visi ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi, pasākuma pamatojums atrodams dabas aizsardzības plāna aprakstošajā un novērtējuma daļā (I un II daļā), novērtēta pasākuma steidzamība (prioritāte)⁴ un vēlamais izpildes termiņš, kā arī nepieciešamie resursi un pasākuma potenciālais finansētājs⁵.

Pasākuma potenciālais izpildītājs ir konkrētās kadastra vienības īpašnieks, atkarībā no sabiedrības ieinteresētības, potenciālais izpildītājs var mainīties, vai tie var būt vairāki. Visi dabas lieguma apsaimniekošanas pasākumi un infrastruktūras izveidošanas un labiekārtošanas darbi jāveic, kopīgi saskaņojot pasākumu veikšanu, labiekārtojuma elementu vizuālo izskatu starp – Žīguru pagasta pašvaldību un VAS "LVM". Mērķis ir izveidot vizuāli vienota izskata infrastruktūras objektus, saskaņojot informatīvo stendu un norāžu tekstu ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Tabulā norādīti arī pasākumu izpildes indikatori, lai novērtētu pasākumu efektivitāti un nepieciešamības gadījumā ieviestu korekcijas dabas aizsardzības plānā (skatīt arī 5.2. nodaļu).

Apsaimniekošanas pasākumu apraksts sniegts 38.-39. lpp. Apsaimniekošanas pasākumu veikšanas vietas parādītas 6.1. pielikumā. Meža nogabali, kuros veicami biotehniskie pasākumi, uzskaitīti 5.2. pielikumā.

⁴ nodalītas 3 prioritātes. Pasākumu, kas identificēti kā I – prioritāri veikšanai aktīvi jāpiesaista līdzekļi

⁵ minēts pasākuma potenciālais finansētājs, jo izpildītāji var būt atkarīgi no konkursa rezultātiem un dotajā brīdī nav identificējami

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU KOPSAVILKUMS

Nr. p.k.	Pasākums	Prioritāte un izpildes termiņš	Potenciālais apsaimniekotājs un (nepieciešamie resursi – orientējoši)	Izpildes indikatori	Pielikuma Nr.
A					
<i>Administratīvi pasākumi</i>					
A.1.	Dabas lieguma robežas iezīmētas dabā gada laikā	I, Žīguru pašvaldība, sadarbība ar VAS "LVM" un DAP	Obligātais minimums 6 stabi un zīmes Viens stabs ar zīmi LVL 5,00	Dabā redzama lieguma robeža	6.
A.2.	Žīguru pagasta plānojumos atzīmētas dabas lieguma robežas un atpūtas un izziņas infrastruktūras objekti	I, gada laikā	Žīguru pašvaldība, pašvaldības budžets	Vienota informācija par dabas liegumu	-
B					
<i>Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana</i>					
B.1.	Atēnotas priežu audzes, izcērtot egles visā lieguma teritorijā (62,5 ha)	I, piecu gadu laikā	VAS "LVM", jāiegulda līdzekļi, lai egles izcirstu, bet paredzama arī peļņa no iegūtās koksnes	Atēnotas priedes, radīti labvēlīgi apstākļi osveida reljefa formu sugu sabiedrību eksistencei, nodrošinot teritorijas izveidošanas mērķu nodrošināšanu; teritorija līdzinās saules apspīdētām priežu parkam, labāk redzams arī teritorijas izteiktais reljefs; radīti labvēlīgi apstākļi medņu riesta pastāvēšanai;	6.
B.2.	Augsnes nedzīvo nobiru slāņa biezuma samazināšana visā lieguma teritorijā (62,5 ha)	I, piecu gadu laikā, reizē ar B.1.pasākuma realizāciju	VAS "LVM",	Samazināts nedzīvo nobiru slāņa biezums pakāpeniski visā lieguma teritorijā;	-

Nr. p.k.	Pasākums	Prioritāte un izpildes termiņš	Potenciālais apsaimniekotājs un (nepieciešamie resursi – orientējoši)	Izpildes indikatori	Pielikuma Nr.
T	<i>Labiekārtota teritorijas apskates un atpūtas infrastruktūra piecu gadu laikā un uzturēta visu plāna darbības laiku</i>				
T.1.	Atpūtas vieta, koka objekti	II	VAS "LVM", sadarbībā ar Žīguru pagasta pašvaldību LVL 100-300, atkarībā no objektu skaita	Nodrošināta iespējas lieguma un tā apkārtnes apmeklētājiem iespēja ērtāk atpūsties	6.
T.2.	Informācijas stends	I	Žīguru pagasta pašvaldība, sadarbībā ar VAS "LVM" LVL 500-600	Teritorijas apmeklētājam radītas iespējas uzzināt pamatinformāciju par dabas liegumu, atļautajām un aizliegtajām darbībām lieguma teritorijā;	6.
T.3.	Divas norādes uz dabas liegumu	I	Žīguru pagasta pašvaldība, sadarbībā ar VAS "LVM" LVL 20 viena norāde un stabs	Norādīti ceļi, pa kuriem var piebraukt pie dabas lieguma	6.
T.4.	Skatu tornis, Norāde uz skatu torni Taka uz skatu torni – 220 metri	III, atkarībā no līdzekļiem	Atkarībā no ieinteresētības Žīguru pagasta pašvaldība/VAS "LVM" LVL 12 000	Iespējas vērot dabas liegumu un tā apkārtni.	6.

Nr. p.k.	Pasākums	Prioritāte un izpildes termiņš	Potenciālais apsaimniekotājs un (nepieciešamie resursi – orientējoši)	Izpildes indikatori	Pielikuma Nr.
T.5.	Izziņas taka bez dēļu seguma, 2300 m Norāde uz izziņas taku	III, atkarībā no līdzekļiem	Atkarībā no ieinteresētības Žīguru pagasta pašvaldība/VAS "LVM" LVL 50-500, atkarībā no zīmju skaita	Ērtākas iespējas aplūkot trīs pakavveida vaļņus lieguma austrumu daļā.	6.
S	<i>Sabiedrības izglītošana un informēšana</i>				
S.1. T.5	Izziņas taka un informācija tās malās – zīmju skaits, atkarībā no takas izveidošanas mērķiem	III	Atkarībā no ieinteresētības Žīguru pagasta pašvaldība/VAS "LVM" LVL 50-500, atkarībā no zīmju skaita	Sabiedrība informēta par dabas lieguma vērtībām, aizliegto un atļauto liegumā.	-
S.3.	Buklets par dabas liegumu	III	VAS "LVM", vai cits interesents; LVL 300-500		
S.4.	Ievietota informācija internetā	III	VAS "LVM", pašvaldība, LDF, sabiedriskā speciālista darba ietvaros		

Nr. p.k.	Pasākums	Prioritāte un izpildes termiņš	Potenciālais apsaimniekotājs un (nepieciešamie resursi – orientējoši)	Izpildes indikatori	Pielikuma Nr.
<i>M</i>	<i>Izveidota monitoringa sistēma apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai</i>				
M.1.	veģetācijas monitorings	I	Koordinē dabas aizsardzības plāna ieviešējs/-i, sadarbībā ar ekspertiem	Informācija par dabas vērtībām un procesiem liegumā, kas palīdzēs plānot teritorijas izmantošanu un aizsardzību;	-
M.2.	priežu sveķotājkoksngrauža populācijas stāvokļa monitorings	II			
M.3.	reto un aizsargājamo putnu sugu monitorings	II			

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMU APRAKSTS

Administratīvi pasākumi

A.1. Dabas lieguma robežas iezīmētas dabā gada laikā

Dabas lieguma robežas jāiezīmē dabā, saskaņā ar normatīvajos aktos norādītajām prasībām, gada laikā. Obligāti nepieciešamas sešas zīmes, atkarībā no pašvaldības iespējām, var izvietot vairāk zīmju.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un palielināšana

B.1. Atēnotas priežu audzes, izcērtot egles visā lieguma teritorijā (62,5 ha)

Visā dabas lieguma teritorijā veikt egļu blīvuma samazināšanu, izcērtot līdz 90 % egļu visos audzes stāvos. Izņēmums – egles atstājamas nelielajos reljefa pazeminājumos – ieplakās un stāvākajās nogāzēs. Nocirstais materiāls no lieguma jāizved, ciršanas atliekas sadedzināmas uz vietas. Ieteicams ciršanas materiālu sadalīt vairākās kaudzēs, lai dedzinot atliekas, izdedzinātu veģetāciju pēc iespējas lielākā platībā. Vēlamais ciršanas laiks – sasaluma periods, pasākums aizliegts laika periodā no 01. marta līdz 15. augustam.

B.2. Augsnes nedzīvo nobiru slāņa biezuma samazināšana visā lieguma teritorijā (62,5 ha)

Pēc egļu nociršanas (skat. pasākumu B.1.) jāuzirdina augsnes virskārta platībā no 1 m² līdz 9 m², neskarot koku saknes. Augsnes virskārtas irdināšana jāveic starp kokiem, neuzirdinot augsnes virskārtu tuvāk kā 50 cm no koka stumbra. Minimālais attālums starp uzirdinātajiem laukumiem ir 20 metri.

Atkarībā no līdzekļiem, katru gadu jāirdina cita, pirms tam, neuzirdināta platība; irdināšana veicama laika periodā no 15. jūlija līdz 01. martam.

Labiekārtota teritorijas apskates un atpūtas infrastruktūra piecu gadu laikā un uzturēta visu plāna darbības laiku

T.5. Izziņas taka bez dēļu seguma, 2300 m. Norāde uz izziņas taku

Atkarībā no pieejamajiem līdzekļiem un takas plānotāju mērķiem, takas malās var izvietot nelielas norādes ar augu sugu nosaukumiem, norādēm par interesantiem apskates objektiem, kultūrvēsturiskajām vērtībām – pakavveida vaļņiem un to nozīmes hipotēzēm u.c. (16. lpp)

Sabiedrības izglītošana un informēšana

Sabiedrībai pieejama informācija par dabas vērtībām liegumā:

Stendi, norādes, informācija pagastā, ideālā gadījumā – plāna kopsavilkums populārzinātniskā valodā ar shēmām un fotogrāfijām. Pēc apstiprināšanas, dabas aizsardzības plāns tiks ievietots Dabas aizsardzības pārvaldes, Latvijas Dabas fonda, VAS "LVM" un Žīguru pagasta pašvaldības mājas lapā.

Izveidota monitoringa sistēma apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes un teritorijas attīstības dinamikas novērtēšanai

M.1. Veģetācijas monitorings

Reizi gadā jānovērtē veģetācijas dabiskums, augu sugu sastāvs un segums teritorijā. Jānovērtē lielākās reto augu audzes, to vitalitāte un platība. Ieteicams iekārtot pastāvīgos parauglaukumus, kuros katru gadu jāapraksta veģetācija pēc Brauna-Blankē metodes. Jābūt parauglaukumiem dabas lieguma nogāzēs un korē, kurus ieteicams izvietot transektos. Ieteicamais parauglaukumu izmērs – 5x5 metri.

M.2. Priežu sveķotājkoksngrauža populācijas monitorings

Reizi trīs gados novērtēt priežu sveķotājkoksngrauža *Nothorina punctata* populācijas vitalitāti un izplatību dabas liegumā.

M.3. Reto un aizsargājamo putnu sugu monitorings

Reizi trīs gados jānovērtē līdz šim konstatēto reto un aizsargājamo putnu sugu sastopamība dabas liegumā.

4.2. IETEICAMĀIS ZONĒJUMS

Funkcionālo zonu nodalīšana dabas lieguma „Posolnīca” teritorijā nav nepieciešama, jo dabas lieguma platība ir neliela (62,5 ha) un kopumā, visā teritorijā paredzēti vienoti apsaimniekošanas pasākumi un ierobežojumi, kas nav pretrunā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

V DAĻA. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

5.1. PLĀNA IEVIEŠANAS PRAKTISKIE ASPEKTI

Potenciālais dabas aizsardzības plāna ieviesējs – VAS „Latvijas Valsts Meži” Ziemeļlatgales mežsaimniecība, sadarbībā ar Žīguru pagasta pašvaldību un Dabas aizsardzības pārvaldi.

Realizējot plānā ieteiktos pasākumus, pirms pasākumu veikšanas uzsākšanas un paralēli pasākumu realizācijai jāveic veģetācijas monitorings, lai reģistrētu pārmaiņas augu sabiedrībās un biotopā.

Atpūtas un teritorijas apskates infrastruktūras objektu izskatu un informācijas izvietojumu iespējams plānot, izmantojot 2005. gadā, pēc Dabas aizsardzības pārvaldes iniciatīvas, izstrādāto “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotā stila rokasgrāmatu” (www.dap.gov.lv).

5.2. PLĀNA ATJAUNOŠANA

Dabas aizsardzības plāna atjaunošana paredzēta 2015. gadā.

Plānu atjaunojot, jāpievērš uzmanību priežu meža stāvoklim un reto augu sabiedrību izplatībai un vitalitātei, antropogēnās slodzes izmaiņām; kā arī izvērtēt dotajā dabas aizsardzības plānā piedāvāto apsaimniekošanas pasākumu realizācijas efektivitāti. Nepieciešamības gadījumā apsaimniekošanas pasākumi pārskatāmi un papildināmi, lai nodrošinātu teritorijas izveidošanas mērķu nodrošināšanu.

Plānu atjaunojot izmantojama 4.3. pielikumā ietvertā informācija par iespējām palielināt Ruiša pūkgalves un smiltāja esparsetes atradņu lielumu dabas liegumā.

Jāizvērtē dotajā dabas aizsardzības plānā piedāvāto apsaimniekošanas pasākumu veikšanas efektivitāte. Jānovērtē, kā mainījusies teritorijas apmeklētība, vai nav jāparedz papildus tūrisma infrastruktūra, vietās, kur tas nav pretrunā ar dabas vērtību saglabāšanu. Nepieciešamības gadījumā apsaimniekošanas pasākumi pārskatāmi un papildināmi.

5.3. NEPIECIEŠAMIE GROZĪJUMI TERITORIJAS PLĀNOJUMOS

2005. gada decembrī, izstrādājot Žīguru pagasta teritorijas plānojumu, tajā ietverta informācija no dabas aizsardzības plāna par dabas liegumu “Posolnīca”, norādot dabas lieguma robežu, atpūtas vietu, plānotās takas, norādes un potenciālā skatu torņa vietu.

5.4. PRIEKŠLIKUMI TERITORIJAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM

Dabas lieguma “Posolnīca” aizsardzības nodrošināšanai nav nepieciešami atsevišķi teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

PIELIKUMS

Sabiedrības informēšana un plāna izstrādes process

- 1.1. Informatīvās sēdes protokols
- 1.2. 31.08.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.3. 06.12.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols
- 1.4. 19.12.2005. uzraudzības grupas sēdes protokols un protokola pielikums

Teritorijas apraksts

2. Dabas lieguma robežas shēma un apraksts
3. Augšņu grupas (*FAO klasifikācija*)

Bioloģiskais apraksts un plānotie pasākumi

- 4.1. Retās un aizsargājamās augu, bezmugurkaulnieku un putnu sugas, karte
- 4.2. Retās un aizsargājamās augu, bezmugurkaulnieku un putnu sugas, tabula
- 4.3. Ruiša pūķgalves un smiltāja esparsetes bioloģija un izplatība dabas liegumā, ieteikumi sugu atradņu palielināšanai nākotnē
- 5.1. Mežaudžu plāns, karte
- 5.2. Meža taksācijas apraksti un plānotie biotehniskie pasākumi, tabula
- 5.3. Biotopi pēc Latvijas biotopu klasifikācijas, karte
- 5.4. Aizsargājамie biotopi, karte
- 5.5. Dabas vērtības, karte
- 6.1. Apsaimniekošanas pasākumi, potenciālā atpūtas un izziņas infrastruktūra, karte